

Xanımqız Rüstəm qızı RÜSTƏMOVA

ADPU-nun nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kolleci,

Tədris şöbəsinin müdiri, qabaqcıl təhsil işçisi

E-mail : rustamova.xanimqiz@adpk.edu.az

KEYFİYYƏTLİ TƏHSİL UĞURLU GƏLƏCƏYİN ƏSASIDIR

Xülasə

Keyfiyyətli təhsil, fərdlərin və cəmiyyətlərin formalaşmasında mühüm rol oynayır və davamlı inkişafın və iqtisadi rifahın təməl daşını təşkil edir. Təhsilin əhəmiyyəti yalnız akademik nailiyyətlərlə məhdudlaşmır; o, şəxsi inkişaf, sosial həmrəylik və fərdlərin ümumi inkişaf səviyyəsinə də təsir göstərir. Bu məqalə keyfiyyətli təhsilin insan kapitalını gücləndirmək, bərabərlik və inklüzivliyi təşviq etmək və innovasiyanı irəlilətməkdəki çoxşaxəli rolunu araşdırır. Ədalətli və inklüziv öyrənmə imkanı təqdim edildikdə, fərdlərə öz potensiallarını tam şəkildə reallaşdırmağa, cəmiyyətə və iqtisadiyyata mənalı töhfələr vermək imkanı yaradır. Ədəbiyyatın geniş icmal, qlobal təhsil çərçivələri və nümunəvi tədqiqatlarla bu araşdırma, fərdlər və millətlər üçün uğurlu bir gələcək təmin etmək məqsədilə təhsil keyfiyyətinə yatırımın vacibliyini vurğulayır. Bundan əlavə, araşdırma, təhsil sistemlərinin qarşılaşdığı qlobal çətinlikləri, məsələn, imkansızlıq fərqləri, qeyri-kafi resurslar və pedaqoji islahatların zəruriliyini təqdim edir, eyni zamanda təhsilin uzunmüddətli cəmiyyət və iqtisadi nəticələr üzərində təsirini gücləndirə biləcək strategiya və siyasət tədbirləri ilə bağlı fikirlər təklif edir. Nəticə olaraq, keyfiyyətli təhsil yalnız fərdi gücləndirmə üçün vacib bir vasitə deyil, həm də qlobal irəliləyiş, innovasiya və davamlı inkişafın əsas qüvvəsidir.

Açar sözlər: Keyfiyyətli təhsil, insan kapitalı, innovasiya, təhsil sistemləri, akademik nailiyyətlər.

UOT: 37.013

DOI: <https://doi.org/10.54414/LGIU4852>

Giriş

Təhsil ümumiyyətlə insanın əsas hüququ olaraq qəbul edilir və şəxsi və cəmiyyəti inkişaf etdirən mühüm bir faktordur. Təhsil fərdləri gücləndirmək, icmaları yoxsulluqdan çıxarmaq və cəmiyyətin ümumi rifahına töhfə verməkdə əvəzsiz bir rol oynayır. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Davamlı İnkişaf Məqsədi "hamı üçün inklüziv və bərabər keyfiyyətli təhsil və ömürboyu öyrənmə imkanlarının" vacibliyini vurğulayır (UNESCO, 2015), bu da hər bir fərdin təhsil almaq şansına malik olmasının qlobal əhəmiyyətini qeyd edir. Bu məqsədin əldə edilməsi, yalnız təhsil müəssisələrinə girişi artırmaqla deyil, eyni zamanda tədrisin keyfiyyətinə də diqqət yetirən çoxşaxəli bir yanaşma tələb edir.

Keyfiyyətli təhsil yalnız təhsil müəssisələri ilə bağlı deyil, o cümlədən tədris proqramlarının əhəmiyyəti, tədris metodlarının effektivliyi, öy-

rənmə mühitlərinin uyğunluğu və təhsil imkanlarında ədalətliklə bağlıdır. Cəmiyyətin və iqtisadiyyatın dəyişən tələblərinə uyğun olan, həmçinin uyğunlaşa bilən bir tədris proqramı, tələbələrin inkişaf edən dünyada uğur qazanmaq üçün lazım olan bilik və bacarıqlarla təmin olunmasını gerçəkləşdirir. Effektiv tədris metodları və yaxşı təlim keçmiş müəllimlər tələbələrin məzmunla mənalı şəkildə əlaqə qurmasını və kritik düşünməsini, problem həll etmə və əməkdaşlıq bacarıqlarını inkişaf etdirmələrini də təşviq edir. Bundan əlavə, fiziki və texnoloji mühitlər daxil olmaqla, adekvat öyrənmə mühitləri tələbələrin uğur qazanmaq üçün lazım olan alətlərlə təmin edir. Eyni dərəcədə vacib olan isə təhsil imkanlarında bərabərliyin təmin edilməsidir, burada heç kim sosial-iqtisadi vəziyyətindən, cinsindən və ya coğrafi mövqeyindən asılı olmayaraq geridə qalmır.

Keyfiyyətli təhsilə sərmayə qoymaq müsbət nəticələr verir. Bunlara inkişaf etmiş iqtisadiyyat,

azalmış bərabərsizlik və güclənmiş demokratik qurumlar daxildir. Yaxşı təhsil almış işçi qüvvəsi innovasiya yaratmaq, məhsuldarlığı artırmaq və qlobal əlaqələliyin yaratdığı çətinliklərə uyğunlaşmaq üçün daha yaxşı hazırlanmış olur. Təhsil fərqli mədəniyyətlərdən olan insanlar arasında qarşılıqlı anlayış və dözümlülük yaradaraq sosial birliyi artırmağa da töhfə verir. Araşdırmalar göstərir ki, təhsilin keyfiyyətinə önəm verən ölkələr, daha yüksək innovasiya, məhsuldarlıq və sosial birlik səviyyələrinə malikdirlər (Hanushhek & Woessmann, 2007). Tədqiqatlar göstərir ki, yüksək keyfiyyətli təhsil sistemləri yalnız fərdi nəticələri yaxşılaşdırmaqla qalmır, həm də cəmiyyətlərin ümumi rifahına mühüm töhfələr verir. Məsələn, güclü təhsil sistemlərinə sərmayə qoyan ölkələr, qlobal bazarlardakı dəyişikliklərə və texnoloji irəliləyişlərə daha yaxşı cavab verərək iqtisadi sabitlik və dayanıqlılıq əldə edirlər.

Bundan əlavə, keyfiyyətli təhsilin əhəmiyyəti yalnız iqtisadi sahə ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda sağlamlıq, cinsiyyət bərabərliyi və ətraf mühitin davamlılığı kimi digər mühüm sahələrə də təsir edir. Təhsil, fərdləri sağlamlıqları ilə bağlı məlumatlı qərarlar verməyə, davamlı həyat tərzlərini təşviq etməyə və digər Davamlı İnkişaf Məqsədlərinin (DİM-lər) həyata keçirilməsinə töhfə verməyə hazırlayır. Bu mənada, keyfiyyətli təhsil qlobal davamlılığın təmin edilməsində vacib bir vasitədir və fərdləri daha ədalətli və bərabər dünya yaratmaq üçün fəal iştirak etməyə gücləndirir.

1. Tədqiqat metodu

Bu tədqiqat keyfiyyətli təhsil anlayışını ətraflı araşdırmaq və təhlil etmək üçün keyfiyyətli məzmun analiz metodologiyasını tətbiq edir (Соболев и Степанов, 2004). Tədqiqat prosesi, təhsil nəzəriyyəsi, pedaqogika və qlobal təhsil çərçivələri mövzularında aparılmış elmi mənbələrin, beynəlxalq təşkilatların hesabatlarının və həmçinin müzakirə edilmiş jurnalların nəzərdən keçirilməsini əhatə edir. Məqsəd, keyfiyyətli təhsilin cəmiyyətin uğuru üçün necə mühüm təsirə malik olduğunu və iqtisadi artımdan sosial bərabərliyə və innovasiyaya qədər müxtəlif sahələrə necə təsir etdiyini əhatə edən geniş bir anlayış əldə etməkdir.

Keyfiyyətli məzmun analizi yanaşması, təhsilin həm keyfiyyətli tərəflərinin, həm də daha geniş cəmiyyətə təsirlərinin dərin təhlilinə imkan verdiyi

üçün bu tədqiqata uyğun gəlir. Mövcud ədəbiyyatları diqqətlə təhlil edərək, bu metod təhsil keyfiyyətini məhsuldarlıq, bərabərlik və sosial birlik kimi uğurun daha geniş göstəriciləri ilə əlaqələndirən təkrarlanan mövzular, nümunələr və empirik tapıntıları müəyyən edir. Məqsəd, təhsil proqramının dizaynı, tədris metodları və təhsil bərabərliyi kimi təhsil elementlərinin cəmiyyətin inkişafına necə töhfə verdiyini daha yaxşı anlamaq üçün mövcud tədqiqatları sintez etməkdir.

Mənbələr seçilərkən onların uyğunluğu, etibarlılığı və keyfiyyətli təhsil mövzusunda davam edən müzakirələrə verdiyi töhfə əsas götürülmüşdür. Seçim meyarları olaraq, elmi məqalələr, beynəlxalq təşkilatların (məsələn, UNESCO və Dünya Bankı) nüfuzlu hesabatları və təhsil sahəsində tanınmış mütəxəssislər tərəfindən yazılmış kitablar üstünlük təşkil etmişdir. Müxtəlif kontekstlərdən və perspektivlərdən gələn mənbələrin daxil edilməsi ilə tədqiqat keyfiyyətli təhsil ətrafında qlobal müzakirəni əks etdirən nəticələrin əldə olunmasına zəmanət verir.

Yazılı mətnlərin təhlilinə əlavə olaraq, metodologiya həmçinin qlobal təhsil təşəbbüslərindən əldə edilmiş müvafiq məlumatları və nümunə araşdırmalarını da daxil edir. Bu çoxmənbəli yanaşma, təhsil keyfiyyətinin davamlı inkişaf, iqtisadi rifah və sosial bərabərlik üzərindəki geniş təsirlərinə dair əhatəli bir baxış təqdim edir.

2. Nəticələrin müzakirəsi

Tədqiqatın nəticələrinin müzakirəsi, keyfiyyətli təhsilin insan kapitalının formalaşmasında, iqtisadi artım və davamlı inkişaf üçün vacib rolunu vurğulayır. Millətlər rifah uğrunda mübarizə apararkən, yaxşı təhsilli və çevik işçi qüvvəsinin əhəmiyyəti daha da artır. Keyfiyyətli təhsil, bacarıqlı və kompetent işçi qüvvəsinin inkişafı üçün əsas rolunu oynayır, bu isə öz növbəsində məhsuldarlığı və innovasiyanı sürətləndirir. Lakin, təhsil imkanlarının yalnız genişləndirilməsi kifayət deyil. Həqiqətən əhəmiyyətli olan təhsilin keyfiyyətidir, çünki bunun uzunmüddətli iqtisadi nəticələrə və yoxsulluğun azaldılması söylərinə əhəmiyyətli təsir göstərdiyi sübut olunmuşdur.

Təhsil vasitəsilə insan kapitalının inkişafı inteqrasiya olunmuş yanaşma tələb edir, yalnız akademik bacarıqlara deyil, həm də uyğunlaşma, yaradıcılıq və liderlik kimi yumşaq bacarıqlara da önəm verilməlidir. Bu xüsusiyyətlər bu günün sürətlə dəyişən qlobal iqtisadiyyatında vacibdir,

çünki texnoloji irəliləyişlər və sosial-iqtisadi dəyişikliklər, fərdlərin davamlı olaraq uyğunlaşmasını və yenilik yaratmasını tələb edir. Buna görə də, təhsilə yatırımlar yalnız biliklərin inkişaf etdirilməsinə deyil, həm də fərdləri gələcək çətinliklərə hazırlayacaq tam bir bacarıq toplusunu inkişaf etdirməyə yönəlməlidir.

Təhsil keyfiyyəti və müəllim keyfiyyəti də nəticələrdə müzakirə edilən digər vacib amillərdir. Tədqiqatlar göstərir ki, təhsil verənlər insanların nailiyyətlərinin formalaşmasında əsas rol oynayır. Güclü mövzu biliyi və pedaqoji bacarıqlara malik olduqları zaman təhsil alanları cəlb edə bilər və daha dərinlən öyrənməyə imkan yaradır. Təhsil verənlərin davamlı peşəkar inkişafı və dəstəyi, yüksək tədris standartlarının yerinə yetirilməsi üçün vacibdir. Öyrənmək və inkişaf etmək üçün imkanlar təmin etmək, onların təhsil alanların dəyişən ehtiyaclarına uyğunlaşmasına və təhsilin ümumi keyfiyyətinə töhfə verməsini reallaşdırır.

Təhsildə bərabərlik və inklüzivlik də nəticələrdə əhatə olunan əhəmiyyətli mövzulardır. Həqiqətən bərabər təhsil sistemi, mənşəyindən və şəraitindən asılı olmayaraq, yüksək keyfiyyətli təhsil imkanlarına bərabər çıxış təmin edir. Inklüzivlik, müxtəlif öyrənmə ehtiyaclarının qarşılanmasını və hər bir təhsil alanın özünü dəyərli və dəstəklənmiş hiss etməsini təmin edir. Təhsil imkanları və nəticələrindəki fərqləri aradan qaldırmaqla, cəmiyyətlər yoxsulluq və bərabərsizlik dövrünü qıra bilər, daha böyük sosial əlaqə və iqtisadi sabitlik yaradaraq inkişafı təmin edə bilər.

Nəticələr həmçinin Davamlı İnkişaf Üçün Təhsilin (DİT) əhəmiyyətini vurğulayır. Təhsilə davamlılığın integrasiyası, fərdlərə məlumatlı qərarlar qəbul etməyi və ətraf mühit, sosial və iqtisadi rifahın təmin edilməsi üçün hərəkət etməyi öyrədir. İqlim dəyişikliyi və təbii sərvətlərin tükənməsi kimi global çağırışlar artdıqca, DİT təhsil alanların bu məsələlərlə mübarizə aparması və davamlı gələcək yaratmaq üçün vacib rol oynayır (Məmmədov, 2019).

Texnoloji integrasiya da nəticələrdə müzakirə edilən mühüm bir aspektdir. Texnoloji irəliləyişlərin sürətli tempi, təhsil sistemlərinin uyğunlaşmasını və tədris təcrübələrini gücləndirən rəqəmsal alətləri və platformaları qəbul etməsini tələb edir. COVID-19 pandemiyası, böhran dövründə

təhsilin davamlılığını təmin etməkdə texnologiyanın əhəmiyyətini vurğuladı. Bundan əlavə, texnologiya, fərdi öyrənməni təmin edir və 21-ci əsr bacarıqlarını, məsələn, rəqəmsal savadlılıq, tənqidi düşüncə və əməkdaşlıq kimi bacarıqları əldə etmə imkanını verir.

Nəticə olaraq, müzakirə keyfiyyətli təhsilin çoxşaxəli xarakterini vurğulayır. Bu yalnız akademik biliklər verməkdən ibarət deyil, həm də fərdləri sürətlə dəyişən dünyada uğur qazanmaq üçün lazım olan bacarıq və kompetensiyalarla təmin etməkdir. İnsan kapitalına, müəllim keyfiyyətinə, bərabərliyə, davamlılığa və texnoloji integrasiyaya yatırımlar edərək, cəmiyyətlər uzunmüddətli artımı, sosial daxilolmanı və davamlılığını təşviq edən bir təhsil sistemi yarada bilərlər.

3.1. Keyfiyyətli təhsil və insan kapitalının inkişafı

İnsan kapitalı, fərdlərin kollektiv bacarıqları, bilikləri və təcrübələri olaraq təyin edilir və iqtisadi artım və inkişafın vacib müəyyənəddici amilidir. Keyfiyyətli təhsil vasitəsilə insan kapitalına sərmayə qoyulması, uyğunlaşa bilən və rəqabətli işçi qüvvəsinin inkişafı üçün vacibdir. Keyfiyyətli təhsil, insanları müasir əmək bazarında tələb olunan bacarıq və kompetensiyalarla təmin edərək insan kapitalının inkişafında mərkəzi rol oynayır, həm cari, həm də gələcək iş imkanlarına hazırlıqlı olmalarını təmin edir. Araşdırmalar təhsil səviyyəsi ilə iqtisadi göstəricilər arasında güclü bir əlaqə olduğunu göstərmişdir. Məsələn, Hanushek və Woessmann (2007) tələbələr arasında daha yüksək kognitiv bacarıqları olan ölkələrin daha sürətli iqtisadi artım yaşadığını aşkar etmişdir.

Keyfiyyətli təhsilə qoyulan sərmayələr həmçinin yoxsulluğun azaldılması üçün vacibdir. İnsanlar, keyfiyyətli təhsil vasitəsilə əsas bacarıqlar əldə etdikcə, onların iş tapma və gəlir əldə etmə potensialı artır. Dünya Bankı (2020) təhsil keyfiyyətinin artırılmasının, ekstremal yoxsulluğu aradan qaldırmaq və ümumi rifahı təşviq etmək üçün vacib olduğunu vurğulayır. Bundan əlavə, təhsilin inkişafı, insanlara yalnız texniki bacarıqlar deyil, həm də iqtisadi inkişafı sürətləndirən uyğunlaşma, yaradıcılıq və liderlik kimi yumşaq bacarıqları da təmin edir ki, bunlar sürətlə dəyişən global iqtisadiyyatda əhəmiyyətli rol oynayır.

3.2. Müəllim keyfiyyəti və şagird nəticələri

Müəllimlər məktəbdəki ən təsirli amillərdən biri kimi şagirdlərin öyrənmə nəticələrinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilir. Yüksək keyfiyyətli tədris, güclü fənn biliyi, effektiv pedaqoji bacarıqlar və öyrənmələri cəlb etmək, onları motivasiya etmək qabiliyyəti ilə səciyyələnir. Dərsin keyfiyyəti, şagirdlərin mövzunu nə dərəcədə dərinlən və geniş şəkildə qavradığına, eləcə də ümumi akademik göstəricilərinə birbaşa təsir edir. Araşdırmalar göstərir ki, müəllimin hazırlıq səviyyəsi və peşəkarlığı öyrənmə nəticələrinə ciddi şəkildə təsir edir. Rivkin, Hanushek və Kain (2005) tərəfindən aparılan bir tədqiqat, pedaqoqlar arasında effektivlik fərqlərinin şagird performansında nəzərəcarpacaq dəyişikliklərə səbəb ola biləcəyini ortaya qoymuşdur. Həmçinin, Darling-Hammond (2000) qeyd edir ki, güclü akademik baza və geniş təlim keçmiş müəllimlər daha yüksək nəticələr əldə olunmasına daha çox töhfə verirlər.

Tədris prosesində təhsil verənlərin keyfiyyətini saxlamaq və inkişaf etdirmək üçün peşəkar inkişaf və davamlı dəstək vacibdir. Davamlı öyrənmə imkanları onların yeni tədris metodları, texnoloji yeniliklər və kurikulum dəyişiklikləri ilə tanış olmalarını təmin edir. Bu imkanlar həmçinin müəllimlərin də tədris bacarıqlarını inkişaf etdirməsinə, təhsil tələblərinə uyğunlaşmasına və şagirdlərin iştirakını və öyrənmə nəticələrini artıran innovativ tədris strategiyalarını tətbiq etmələrinə imkan verir. Bundan əlavə, təhsil verənlərə bir-birindən öyrənə biləcəkləri və ən yaxşı təcrübələri paylaşa biləcəkləri bir əməkdaşlıq mühiti təmin edilməsi, ümumi təhsilin keyfiyyətinə əhəmiyyətli təsir göstərə bilər.

3.3. Təhsildə ədalət və inklüzivlik

Ədalət və inklüzivlik, keyfiyyətli təhsilin əsas prinsipləridir. Ədalətli təhsil sistemi, sosial-iqtisadi vəziyyətindən, cinsindən, irqindən və ya əlillikdən asılı olmayaraq, bütün tələbələrə yüksək keyfiyyətli təhsil imkanlarına çıxış təmin edir. Inklüzivlik isə müxtəlif öyrənmə ehtiyaclarını qarşılamaq və hər birinə dəstəkçi mühitlər yaratmaq deməkdir. UNESCO (2020)-yə görə, inklüziv təhsil sistemləri, universal təhsil hədəflərinə çatmaq və sosial həmrəyliyi təşviq etməkdə daha təsirlidir. Bu sistemlər, marjinallaşmış qruplara səs verərək cəmiyyətdə aktiv rol oynama imkanı tanıyır, yoxsulluq və bərabərsizlik dövrlərini qırmağa kömək edir.

Təhsil sahəsindəki fərqlilikləri və nəticələri həll etmək üçün hədəf yönü müdaxilələr tələb olunur. Bunlara imkansız məktəbləri əlavə resurslarla təmin etmək, mədəniyyətə uyğun tədris üsullarını tətbiq etmək və keyfiyyətli təhsilə çıxışı əngəlləyən, diskriminasiya edən siyasətləri aradan qaldırmaq daxildir. Məsələn, qızların təhsilini dəstəkləmək, əlilliyi olanlar və aşağı gəlirli ailələrdən olan uşaqlar üçün edilən təşəbbüslər, təhsil nəticələrini yaxşılaşdırmaq və gender bərabərliyi ilə sosial ədaləti təşviq etmək də təsirli olmuşdur. Təhsilə olan maneələri aradan qaldırmaqla, sistemlər inklüziv bir mühit yaratmaqla həm fərdlərə, həm də cəmiyyətlərə faydalı olar.

3.4. Davamlı İnkişaf Üçün Təhsil

Davamlı İnkişaf Üçün Təhsil (DİT) fərdləri ətraf mühitin qorunması, iqtisadi dayanıqlılıq və sosial ədalət üçün məlumatlı qərarlar verməyə və məsuliyyətli hərəkətlər etməyə gücləndirir. DİT təlim və öyrənməyə davamlı inkişafı bağlı əsas məsələləri daxil edir ki, bu məsələlərə iqlim dəyişikliyi, bioloji müxtəliflik, yoxsulluğun azaldılması və davamlı istehlak daxildir. Qlobal məsuliyyət hissi aşılaraq və davamlı təcrübələri təşviq edərək, DİT fərdləri qlobal problemlərə əhəmiyyətli şəkildə töhfə verməyə və daha davamlı bir gələcək qurmağa hazırlayır.

UNESCO (2017) vurğulayır ki, DİT öyrənciləri davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün lazım olan biliklər, bacarıqlar, dəyərlər və yanaşmalarla təchiz etmək üçün vacibdir. DİT tənqidi düşüncə, problem həlli və iştirakçıya qərar qəbul etmə bacarıqlarını təşviq edir ki, bunlar qlobal problemlərin mürəkkəbliklərini həll etmək üçün mühüm əhəmiyyətə malikdir. DİT-nin kurikulumlara integrasiyası, kurikulumun inkişafı, təlimlər, siyasət dəstəyi və icma iştirakını əhatə edən ümumi bir yanaşma tələb edir. Bu yanaşma, davamlılığın yalnız tədris məzmununda deyil, həm də təhsil müəssisələrinin mədəniyyətində və əxlaqında möhkəm şəkildə yer almasını təmin edir.

3.5. Texnoloji integrasiya və gələcək bacarıqları

Texnologiyanın sürətli inkişafı təhsil sahəsini köklü şəkildə dəyişdirərək, öyrənmə və tədris üçün yeni imkanlar yaratmışdır. Təhsil sistemlərinə rəqəmsal alətlərin və resursların integrasiyası, interaktiv öyrənmə təcrübələri ilə təmin edərək, fər-

diləşdirilmiş tədrisi asanlaşdıraraq təhsil resurslarına çıxışı genişləndirərək təhsilin keyfiyyətini artırır. Onlayn öyrənmə platformaları, süni intellekt və virtual realıq kimi texnologiyalar daha cazibədar və daxil edici təhsil təcrübələri yaratmağa imkan verir, öyrəncilərə öz sürətlərinə və fərdi ehtiyaclarına uyğun öyrənmə imkanı verir. COVID-19 pandemiyası, böhran zamanlarında təhsilin davamlılığını təmin etmək üçün rəqəmsal öyrənmə platformalarının əhəmiyyətini vurğuladı. Dünya Bankı (2021) texnologiyanın effektiv istifadəsi vasitəsilə böhranlara uyğunlaşa bilən davamlı təhsil sistemlərinin vacibliyini qeyd edir. Rəqəmsal alətlərdən istifadə etmək bacarığı yalnız böhran dövrlərində deyil, həm də xidmətlərə əlçatanlığı məhdud olan icmalara təhsil imkanı təmin etməkdə vacib olmuşdur. Uzun müddətli perspektivdə, texnologiyanın siniflərə inteqrasiyası daha çevik və inklüziv təhsil sistemi yaradılmasına imkan verir, bu da müxtəlif öyrəncilərin ehtiyaclarına daha yaxşı cavab verir.

Gələcəyə hazırlıq da şagirdlərin 21-ci əsr bacarıqları ilə təchiz edilməsini əhatə edir, bunlara rəqəmsal savad, tənqidi düşüncə, əməkdaşlıq və uyğunlaşma daxildir. Bu bacarıqlar, texnoloji inkişaf və qlobal dəyişikliklərin cəmiyyətin və iş dünyasının gələcəyini formalaşdırdığı müasir dünyada çətinlikləri aşmaq üçün əhəmiyyətlidir. Bu bacarıqları kurikulumlara daxil etməklə, təhsil verənlər təhsil alanların yalnız bu günün çağırışlarına deyil, həm də getdikcə daha çox rəqəmsallaşan və bir-birinə bağlı olan dünyada uğurla irəliləmələrinə təminat verir.

4.Nəticələr

Keyfiyyətli təhsil yalnız öz başına bir məqsəd deyil, həm də fərdi inkişaf və cəmiyyətin irəliləməsi üçün təməl bir elementdir. Bu, insan potensialının inkişaf etdirildiyi və cəmiyyətin ümumi irəliləyişinin qurulduğu bir təməl rolunu oynayır. İnsan kapitalının inkişafını təşviq edərək, keyfiyyətli təhsil fərdlərə sürətlə dəyişən dünyada uğur qazanmaq üçün lazım olan bacarıqları, bilikləri və dəyərləri əldə etməyə imkan verir. Fərdi inkişafdan əlavə, keyfiyyətli təhsil bərabərlik və inklüzivliyi təşviq etməkdə mərkəzi rol oynayır, cəmiyyətin bütün üzvlərinə—onların mənşəyindən və şəraitindən asılı olmayaraq—uğur qazanmaq üçün lazım olan imkanları təmin

edir. Bununla yanaşı, keyfiyyətli təhsil davamlı inkişafı dəstəkləyir, təhsil proqramlarına ətraf mühitin qorunması, sosial məsuliyyət və iqtisadi davamlılıq kimi əsas anlayışları inteqrasiya edərək fərdləri qlobal problemlərə cavab verməyə hazırlayır.

Lakin keyfiyyətli təhsilə nail olmaq sadə bir proses deyildir. Bu, geniş miqyaslı təhsil islahatları və təşəbbüsləri əhatə edən çoxsahəli bir yanaşma tələb edir. Bu yanaşmanın kritik bir aspekti, təhsil nəticələrini müəyyən edən ən təsirli amillərdən biri olan tədrisin keyfiyyətinə sərmayə qoymaqdır. Öyrənmə imkanlarına bərabər çıxışı təmin etmək də eyni dərəcədə vacibdir, çünki təhsil sistemləri inklüziv olmalı və bütün təhsil alanların müxtəlif ehtiyaclarına cavab verməlidir. Həmçinin, təhsilə davamlılığın inteqrasiyası yalnız müasir məsələləri, məsələn, iqlim dəyişikliyi və resursların qorunmasını həll etmir, həm də öyrəncilər arasında sosial məsuliyyət və etik qərar qəbul etmə düşüncəsi yaradır. Texnologiyanın inteqrasiyası da müasir təhsil sistemlərində əvəzolunmazdır, çünki rəqəmsal alətlər fərdiləşdirilmiş öyrənmə təcrübələri təqdim etməyə, təhsil resurslarına çıxışı artırmağa və şagirdlərin rəqəmsal dövrdə inkişaf etmələri üçün lazım olan bacarıqları inkişaf etdirməyə kömək edir.

Bu məqsədlərə nail olmaq üçün siyasətçilərin və bütün maraqlı tərəflərin birgə səyləri lazımdır. Əməkdaşlıq, yalnız yüksək keyfiyyətli deyil, həm də bərabər və inklüziv təhsil sistemləri yaratmaqda əsas rol oynayır. Hökumətlər, məktəblər, icmalar və beynəlxalq təşkilatlar birlikdə işləməli, hər biri öz potensialına tam çatma imkanı əldə etməsini təmin edəcək siyasətlər hazırlamalı və həyata keçirməlidir. Keyfiyyətli təhsili prioritetləşdirərək və inklüziv təhsil praktikasını təşviq edərək, cəmiyyətlər daha firavan, bərabər və davamlı bir gələcək qurmağa qadir olacaqdır.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1), 1-44. <https://doi.org/10.14507/epaa.v8n1.2000>
2. Hanushek, E. A., & Woessmann, L. (2007). The role of education quality in economic growth.

World Bank Policy Research Working Paper, 4122. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-4122>

3. Məmmədov, N. E. (2019). Təhsilin keyfiyyətinin əhalinin yoxsulluq və məşğulluq səviyyələrinə təsiri. *UNEC Elmi Xəbərləri*, 7, 7, s.164-171.

4. Rivkin, S. G., Hanushek, E. A., & Kain, J. F. (2005). Teachers, schools, and academic achievement. *Econometrica*, 73(2), 417-458. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0262.2005.00584.x>

5. Соболев, В. С., Степанов, С. А. (2004). Концепция, модель и критерии эффективности

внутривузовской системы управления качеством высшего профессионального образования. *Университетское управление: практика и анализ*, 2, с.109-110.

6. UNESCO. (2015). Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656>

7. UNESCO. (2017). Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>

Ханымгыз Рустам РУСТАМОВА

Азербайджанский государственный педагогический колледж при Азербайджанском
государственном педагогическом университете,

Начальник отдела образования

E-mail: Rustamova.xanimqiz@adpk.edu.az

КАЧЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ – ОСНОВА УСПЕШНОГО БУДУЩЕГО

Резюме:

Качественное образование играет решающую роль в формировании личности и общества и является краеугольным камнем устойчивого развития и экономического процветания. Важность образования не ограничивается академическими достижениями; оно также оказывает влияние на личностное развитие, социальную солидарность и общее благополучие людей. В статье рассматривается многогранная роль качественного образования в укреплении человеческого капитала, содействии равенству и инклюзивности, а также продвижении инноваций. Предоставляя релевантные, справедливые и инклюзивные возможности обучения, качественное образование позволяет людям полностью реализовать свой потенциал и вносить значимый вклад в развитие общества и экономики. В исследовании посредством обширного обзора литературы, глобальных образовательных систем и тематических исследований подчеркивается важность инвестиций в качество образования для обеспечения успешного будущего отдельных людей и стран. Кроме того, в исследовании рассматриваются глобальные проблемы, с которыми сталкиваются системы образования, такие как неравенство, нехватка ресурсов и необходимость педагогической реформы, а также предлагается анализ стратегий и политических мер, которые могут усилить влияние образования на долгосрочные социальные и экономические результаты. В заключение следует отметить, что качественное образование является не только важнейшим инструментом расширения прав и возможностей личности, но и ключевой силой глобального прогресса, инноваций и устойчивого развития.

Ключевые слова: Качественное образование, человеческий капитал, инновации, системы образования, академические достижения.

Khanymgyz Rustam RUSTAMOVA

Azerbaijan State Pedagogical College at Azerbaijan State Pedagogical University,
Head of department,

E-mail: Rustamova.khanimqiz@adpk.edu.az

QUALITY EDUCATION IS THE FOUNDATION FOR A SUCCESSFUL FUTURE

Summary:

Quality education plays a critical role in shaping individuals and societies, and is a cornerstone of sustainable development and economic prosperity. The importance of education goes beyond academic achievement; it also impacts personal development, social solidarity, and overall well-being. This paper examines the multifaceted role of quality education in strengthening human capital, promoting equality and inclusion, and advancing innovation. By providing relevant, equitable, and inclusive learning opportunities, quality education enables people to realize their full potential and make meaningful contributions to societies and economies. Through an extensive review of the literature, global education systems, and case studies, the study highlights the importance of investing in education quality to ensure a successful future for individuals and countries. The study also addresses global challenges facing education systems, such as inequality, resource scarcity, and the need for pedagogical reform, and offers an analysis of strategies and policies that can enhance the impact of education on long-term social and economic outcomes. In conclusion, quality education is not only a vital tool for individual empowerment, but also a key force for global progress, innovation and sustainable development.

Keywords: Quality education, human capital, innovation, education systems, academic achievements.